

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BR 6237. — Тел. У. Н. Союз: BR 6237-4-1016-4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД КАЖЕ ІТАЛЬО-АМЕРИКАНЦЯМ ПІДТРИМАТИ БАДОЛІА

НЬЮ ЙОРК — З нагоди Дня Колумба відбувся святочний обід американців італійського роду в готелю Рузвелт за почином Італійсько-Американської Робітничої Ради. В часі обіду промовив асистент секретаря стейту Адольф А. Берлі. Він повідомив зібраних, що уряд Злучених Держав не думає Італії накидати свій режим, але підтримує режим маршала Петра Бадолія і просить італійців — протифашистів, щоб вони теж підтримали уряд Бадолія. Берлі повідомив теж учасників, що департамент стейту розпочав кроки, щоб в Італії відбудувати вільні робітничі юнії. Незабаром теж американці будуть могли висилати правильні поштові посилки повітряною поштою до Італії. — Покликуючися на президента Рузвелта, Берлі сказав, що Італія буде привернена до стану шанованих держав у міжнароднім світі і тому не буде там наставляти уряду, але самий італійський наряд буде рішати, який уряд приймливий для нього. Предсідник Американської Федерації Праці Вільям Грін сказав по телефоні з Бостону, що федерація призначає \$250,000 на підмогу робітничим юніям в Італії.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ВІДДАВ РЕШТУ КОПАЛЕНЬ ВЛАСНИКАМ.

ВАШІНГТОН — Ад покінчив заряд над угляними копальнями в той спосіб, що секретар Ікес, як адміністратор копалень, звернув решту 1,700 копалень їхнім власникам для правильної експлуатації. — Майні були забрані урядом ще 1. травня 6. р., коли то внаслідок майнерського страйку власники не були всмі видобувати уголь. Адміністрація майні в Вашингтоні створено 1. липня і до неї належали 3,300 копалень. Постепенно звернено 1,600 копалень власникам, а тепер звернено решту. Більша частина майні не має ще контракти з майнерами і робота йде під заперукою федерального закону.

КОМИТЕТ ПАЛАТИ ПОСЛІВ МАЄ СВОЇ ПЛЯНИ В СПРАВІ ПОБОРУ БАТЬКІВ.

ВАШІНГТОН — Військова Комісія палати репрезентантів змінила ухвалу сенату в справі побору батьків до воєнної служби та підвишки пайків на утримання родин поборових після вислухання думок підсекретаря війни Роберта Петерсона. Від себе комісія випрацює інший проєкт, в якому буде постановити, щоб наперед покликати до війська всіх нежонатих, дальше жонатих без дітей, а шойно опісля покликати батьків.

ПРЕДСТАВНИКИ БІЗНЕСУ ЗА ПОДАТОК ВІД ПРОДАЖУ.

ВАШІНГТОН — Перед Комісією Способів і Засобів покликано представників торговельних палат, щоб вислухати їх думки в справі наложення нового податку у висоті 10% з половиною біліона доларів. Іменем Юнайтед Стейтс Чембер оф Комерс промовляв Елсворт С. Алворд, як предсідник фінансової комісії цієї палати, і професор політичної економії з університету Сійл Фред Ферчайлд. Вони заявили за введення 10% податку від дрібного продажу, в надії, що уряд дістав в такий спосіб 6 біліонів доларів. В. Дж. Шіфлін іменем ньюйорської торговельної палати потвердив цей проєкт, однак він думає, що уряд дістане лише 5 біліонів з цього джерела.

„ЗАБИРАЙСЯ З АМЕРИКИ АБО ИДИ ДО ВІСЬКА“

ГАРТФОРД (Конетикат). — Перед федеральним судом станув Стенлі Моцарські за неявилення до військочного побору в означенім часі. Суддя Керол Гинкс поставив йому три можливості: „Заберися із Злучених Держав упродовж 30 днів, або зголосися до служби в армії, або зголосися відсиджувати кару до федеральної тюрми в Нью Гейвен“. Адвокат зголосив прийття кару в імені підсудного, але суддя заявив: „Треба дати чоловікови 30 днів для охолодження“.

СЕНАТ ЗАБОРОНЯЄ ДІВЧАТАМ З ФЛОТИ ІТИ НА ВОЄННУ СЛУЖБУ ПОЗА ГРАНИЦІ АМЕРИКИ.

ВАШІНГТОН — Сенат прийняв проєкт закону, щоб поправити становища дівчат, які служать при Воєнній Флотії (Вейвс), однак ухвалив заборону вислати їх на службу поза границі Америки. У службовім відношенні сенат поставив Вейвсам на рівні з Вакс. Постанова заборонити Вейвсам йти за границю є суперечна з постановою палати послів, яка якраз дозволяє їм на це.

БУДУТЬ БОМБАРДУВАТИ ЄВРОПУ З АМЕРИКИ.

ВАШІНГТОН — У найновішому виданні фахового військового часопису Армі Ординанс написано так: „Коли вмієте глядіти в недалеку будучину, то можете доглянути, як бомбери зведуть до карликів теперішні Американські Літаючі Фортеці. Нові бомбери повезуть понад Атлантик пів вагона бомб і вернуться домів без якого небудь спочинку“.

Президент відповідає на критику сенаторів

ВАШІНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт висловив свій погляд на завіт сенаторів, що вернулися із подорожі довкола землі. Зокрема говорив він про завітку сенатора Лоджа, котрий висловив погляд, що Америка може заощадити життя мільона своїх воїнів, колиб дістал від Росії летючі бази в Сибірі. Президент заявив, що він не має вистарчальних інформацій про те, і не знає, чи Росія готова виповісти війну Японії. Однак Росія тепер діяльна на західнім фронті, говорив президент, і коли вона звалила нашість кілька разів на землю, то вони при найближчім разі вже не піднесуться.

АМЕРИКА БУДЕ МАТИ ПРАВО ВЖИВАТИ АЗОРИ.

Президент сказав теж вчасі конференції, що Злучені Держави будуть уживати португальські острови як бази разом із британцями. Тепер можна сказати, заявив президент, що ми й британці є союзниками, що ми робимо зусилля для перемоги у війні і що ми переводимо спільні воєнні операції. Правда, що те британці заключили угоду з Португалією про право використання Азорів, але ми матимемо право на випадок konieczности їх ужити для американських потреб. Також взаємні заперуки дано Португалії, що Азори будуть їй звернені після війни.

СЕКРЕТАР ГОЛ В ДОРОЗІ ДО МОСКВИ

ВАШІНГТОН. — З Ріо де Жанейро в Бразилії наспіли вісті, що секретар стейту з Вашингтону, Кордел Гол, перелетів понад Наталь в дорозі до Москви, щоб узяти участь в потрійній конференції Америки, Англії й Росії. Департамент стейту заявляє, що вістка, начеб секретар Гол перелетів понад Наталь, це є вірною.

АРГЕНТИНА ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ЗІРВАТИ З НІМЕЧЧИНОЮ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Пороблено підготовні кроки для зірвання дипломатичних взаємин між Аргентиною й державами Осі. Надіється, що зірвання проголосить упродовж двох тижнів. Ці вісті походять з рішучо достовірного дипломатичного джерела, як це подає агенція Юнайтед Прес. Першим вислідом зірвання дипломатичних відносин Аргентиною буде фінансова допомога Аргентині з боку Злучених Держав. Зірвання зносин є лише виповненням зобовязання, поміщеного в Пан-Американськім договорі.

Папа відкидає пропозицію нацистів шукати схоронища в Німеччині

ЛОНДОН. — Папа Піій заявив німцям, що не покине Риму, бо вони не можуть гарантувати безпеченства Ватикану на випадок, як місто стане побоевищем. Папа відмовився прийняти нацистичну оферту й сказав, що не покине Ватикану, поки він живий.

Німецьке радіо старалося викликати вражіння, що Ватикан самий передбачає, що Рим і околиця можуть бути поважно знищені підчас наближаючих воєнних операцій. Між іншим Ватикан став будувати великий збірник води, готуючись видно на прірвання водопроводів, що доставляють воду з гір. За вістками, одержаними з Риму стокогольською газетою „Соціал Демократен“, німецький представник у Римі запропонував папі шукати схоронища в Ліхтенштайні, переважаючи католицьким князівстві, положенім при східній границі Швайцарії.

З Істанбулу, турецької столиці, доносять, що апостольський делегат в Істанбулі заперечив газетарську вістку, що мовляв Ватикан подав кожному своєму представникови запечатані інструкції, які мали бути відкриті на випадок, якби німці взяли папу в полон.

НІМЦІ СКРИПЛЯЮТЬ НАТИСК НА ФРАНЦУЗІВ

ЛОНДОН. — Зростаюча хвиля саботажів по всій Франції дала німецькій окупаційній владі та нібито — урядові в Віші нагоду скрипнути репресійні міри проти французького населення та розвезти проти нього справжню кампанію терору. Спеціальні декрети заводять найстрогіші репресійні міри. Між іншим загострено ще більше протижидівську кампанію; „рухомі гвардії“ можуть стріляти жидів, де їх побачуть.

Париське радіо описувало саботажі словами: „збіжжя горять, залізничні лінії вилтають у повітря, поїзди вискакують з рейків. Всюди падають від куль французькі національні соціалісти, підчас коли армія терористів може рухатися вільно, бо її ховають під своїм омофором судді, які тільки раді пускати винувників на свободу“.

Зо Швайцарії приходять вісті, що німці спроваджують до Франції війська, спеціально вишколені для боротьби з партизанами в Росії, задумуючи вжити їх проти французьких партизанів у Савої й Високій Савої. Фармерам у цих провінціях дано остерогу, аби були готовими покинути дім по 24-годинній заповідженню, бо мовляв фермерські доми будуться розбивати, аби не давати захисту повстанцям.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ ВІДДІЛ. — Президент Рузвелт (сидить в авті) приглядається до реченню югославським боевим заголом чотирьох бомбовиків. Церемонія відбулася на Волинг Філд, у Вашингтоні.

ПОРТУГАЛІЯ ВІДДАЄ АЛІАНТАМ ДО ВЖИТКУ АЗОРИ

ЛОНДОН. — Португалія згодилася на просьбу британського уряду віддати Обеднаним Державам до вжитку острови Азори, що лежать на середині Атлантики. Найважнішим завданням архипелягу буде тепер служити за базу для захопори аліантських кораблів, що пливають по сім океані.

Відповідну заяву в цій справі зложили португальський премієр Антоніо де Олівейра Саласар і британський премієр Чорчил. Цей останній покликався в своїй заяві на англійсько-португальський пакт з 1373. року.

БЕРЛІН ЯК У РОТ ВОДИ НАБРАВ.

БЕРН. — З усіх боків ждуть якоїсь заяви з боку нацистичного уряду в справі поступку Португалії. Тимчасом Берлін урядово мовчить, хоча неофіційно заявив, що він поступком Португалії не є заскочений, себто його давніше ждав.

Німецькі урядовці однак кажуть, що уступство з боку Португалії вимушено на ній пресією з боку Америки й Англії.

Чорчил заявив про німецьку мовчанку, що вона є доказом, що німецьких пропагандистів подія видно заскочила неприготованих.

ІТАЛІЯ ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ НІМЕЧЧИНІ — ЗАПОВІДАЄ „НЬО ЙОРК ТАЙМС“.

НЬО ЙОРК. — „Нью Йорк Таймс“ каже, що він має тайні вісті, що уряд маршала Бадолія згодився виповісти Німеччині війну в середу, 13. жовтня. Згідно з угодою з Обеднаними Державами, по цім виповідженню уряд Бадолія став би повноправним союзником Аліантів, а Італія одною з Обеднаних Держав.

Подає при тому „Таймс“, що цей крок має одобрення не тільки Злучених Держав, Британії, але й Росії. Натяк на цей крок добачують у заяві премієра Чорчила, що Аліанти зроблять з італійської флотії найкращий ужиток, який тільки з неї можна зробити. Італійська участь у війні саме буде спершу обмежуватися до акції італійської флотії, з котрої понад 100 кораблів знаходиться тепер по боці Аліантів. Дперва пізніше буде створена правильна італійська армія, котру однак прийдеться Аліантам узброювати й запасати.

АЛІАНТИ В ІТАЛІЇ УТВЕРДЖУЮТЬ ДОБУТКИ.

АЛЖІР. — Зла погода над цілим аліантським фронтом в Італії далі здержувала діяльність війська на землі. Тому воєнні рухи обмежувалися до діяльності патруль і виміни артилерійного огня. Аліанти використовували перерву в боях для утвердження добутих позицій.

СЕРБСЬКІ ПАРТИЗАНИ НА ПЕРЕДМІСТЯХ ЗАГРЕБУ.

ЛОНДОН. — Комунікат партизанів „югославської народньої армії визволення“ під командою Йосіпа (Тіта) Броза сповіщає, що вона заняла вже західні передмістя Загребу, столиці куклового хорватського уряду д-ра Анте Павеліча.

Німці пробують здержати діяльність цих партизанів терором і бомбардуванням спокійних міст. Між іншими збомбардовано Нове Место, важний культурний осередок Словинії; в місті тепер просто з мешканців ніхто не лишився.

КУКЛОВИЙ КАБІНЕТ ХОРВАТІЇ РЕЗИГНУЄ.

БЕРН. — Упадок уряду Мусоліні в Італії, а ще більше наступ партизанів на Загреб, викликав у ряді куклового уряду д-ра Павеліча справжнє замішання. Остаточо цілий міністерський кабінет Павеліча зрезигнував. Павеліч припоручив Миколі Мандічови, 74-літньому нині членови старої австрійської адміністрації Боснії, зорганізувати новий кабінет.

РОСІЙСЬКІ ВІСЬКА СТАРАЮТЬСЯ ОБІЙТИ КИЇВ.

ЛОНДОН. — Советські війська поширили свої бази на правому березі Дніпра в околиці Києва, котрий вони видно стараються обійти з усіх боків. Берлінське радіо каже, російські війська почали нову офензиву на півночі від Києва. Московський комунікат подає, що червона армія підійшла ще ближче до білоруської твердині Вітебська.

Москва теж подає, що німецькі війська вже приготувляються покидати Київ.

НІМЦІ НАД БРИТАНІЄЮ.

ЛОНДОН. — Кілька німецьких літаків наїхало на східне побережжя Англії. На них відразу відкрили огонь прибережні батареї. Кажуть, один з літаків зострілено, а решта вернулася домів, не скинувши ні одной бомби.

Радіо в Віші подало, що аліантські бомбовики навістили одно місто в Голандії та зробили там деяку шкоду.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

Table with subscription rates: PEREDPLATA, SUBSCRIPTION RATES, and prices for single issues and foreign rates.

По ділах, не по словах

Мають французи пословицю: "NOBLESSE OBLIGE", котра дослівно перейшла просто в кожну модерну мову. Походять вона видимо з часів шляхетчини...

Подумати про цю засаду заставила недавно американців війна. Як звісно, між Об'єднаними Державами, що воюють проти держав Осі, є одна східна, азійська держава, Китай. Китай не тільки признаний за союзника рівноправного з іншими Об'єднаними Державами...

Ця японська пропаганда поставила перед Америкою румом питання рівності рас: прийшлося американцям або ввести в життя постанови про рівність раси азійської з білою, або стати перед азійськими народами в ролі фарисея, що голосить світові ідеї, яких самий не практикує...

У звичайні часи Америка могла собі дозволити навіть на таку репутацію але в воєнний час така репутація коштувала би їй дуже багато, бо це скріпляло би силу Японії, підірвало би довіру азійців до Америки...

Розуміючи добре ці умовини, президент Рузвельт закликують конгрес покласти край заборони китайської імміграції до Злучених Держав, звертаючи увагу конгресови, що цього вимагає й справа вигнання війни й справа заведення постійного миру.

За освідомлення війська

Доносять з Лондону, що по війні Британії американські вояки мають почати цими днями приписати командою „балачки“, які мають їм допомогти розуміти проблеми й цілі війни.

У своїй директиві, що дала приказ почати цю виховну програму, висказує генерал Джейкоб Деверс, командант військ на європейському театрі, надію, що низка таких „балачок“ вийтуть у вояків довіря в командування, гордість на службу й зрозуміння особистої участі, знання причин і поступу війни. Він висказує теж надію, що завдяки цим „балачкам“ вояки будуть краще розуміти своїх союзників і наберуть інтересу в біжучих подіях і в їх відношенню до війни й до заведення мира.

Команда видала вже для керівників таких „балачок“ підручник. Подає він передусім цілу низку порад про те, чого не треба робити. Отже кажеться провідникам „балачок“, що цих балачок не вільно вживати для пропагування якихнебудь справ, вір, теорій, чи чогонебудь іншого.

Провідники повинні шанувати інтелекцію своїх слухачів, себто трактувати кожного вояка як дозрілого громадянина американської демократії.

Люди, що будуть вести такі „балачки“, мають відразу дати своїм слухачам до розуміння, що „балачки“ не мають на цілі перекладати якихось ухвал через легіслативні тіла, або вирішувати якісь справи, або відбивати якісь голосування.

Перша дискусійна „балачка“, що мала відбутися 11. жовтня, йшла на тему: „Війна й лінії доставки“. На ній зібрані американські вояки по всій Британії в годині пів до 8. ранно. Обговорювано на ній питання, як потрібна для того, аби американська війська на східнім боці Атлантики мали все, що їм потрібне для життя й воювання. „Балачки“ відбуваються групами по 20—50 вояків. Коли обовязки служби не дали якимось воякам узяти участі в цій „балачці“, то вони повинні зібратися на „балачку“ котрогось іншого дня в цьому тижні.

Звичайно для обговорення якоїсь справи визначається тиждень.

Армія стареться дати воякам нагоду обговорити їх власні проблеми й цілі в спосіб, практикований на так званих ново-англійських міських зборах. Одинока різниця між „балачками“ вояків і ново-англійськими міськими зборами в тому, що вояки будуть мати як підставу до дискусії

пріготований спеціально для них підручник з фактами, що відносяться до справи, яку обговорюється в „балачці“.

Друга різниця в тому, що підчас коли участь у ново-англійських міських зборах добровільна, участь вояків у „балачках“ обовязкова. Лише членів „військової повітряної сили“ звільнено від обовязку брати участь у „балачках“, але командування висказало бажання, що члени цієї „сили“ візьмуть добровільно участь у „балачках“, як лише найдуть на це вільний час.

Між справами, які мають бути обговорені в найближчих тижнях, є: війна на Паціфіку, далі „ленд-ліз“ і як він ділає; та допомога й відбудова окупованих країн.

Покісно „балачки“ тривають одну годину тижнево. Керую ними „дивізія спеціальної служби“ на європейському воєнному театрі.

Стільки говорять телеграфічне донесення з Лондону. Для розуміння цієї новини на місці буде пригадати різні розпити газетярів серед вояків американських збройних сил, роскисаних по всьому світу, про відношення тих вояків до війни й мира. Хтоб не провадив такі розпити, здавалося, що вони всі виказували поважні недостачі в відношенню цих вояків до війни. Говорили газетярі з „Нью Йорк Таймс Магазин“ і інші, що вояки зраджували повну байдужність до справи, за яку йде в цьому страшному, щільній об'ємуючому конфлікті. Були газетярі, які збирали основне відношення вояка до війни до відношення грача: мовляв, вони хотіли виграти, як можуть, а як не можуть, хочуть як найскорше справу покінчити й вертатися домів. Виходило б, що вояки зовсім байдужні до питання, який буде мир по цій війні. Байдужно їм навіть до того, що зле налашданий мир потягне певно нову світову війну, в котрій діти теперішніх вояків будуть мусяти проливати свою кров так, як ці вояки проливають свою кров тепер, дарма, що їх батьки вели першу світову війну під кличем покласти край усім війнам.

Важко сказати, на стільки були правдиві ці писання американських журналістів про нові проблеми й цілі в спосіб, практикований на так званих ново-англійських міських зборах. Одинока різниця між „балачками“ вояків і ново-англійськими міськими зборами в тому, що вояки будуть мати як підставу до дискусії

Вартість советської конституції

Про советську конституцію писали так багато в часі її поміст та сіл, заступлений депутати ще перед 1941 р., що її татами Советів Працюючого вартість вже тоді представлено в належному світі. Однак більшовики добре знають Гіделерову засаду: „Як знати велику брехню, вона прийметься, бо люди не зможуть погодитися з думкою, щоб така велика брехня могла існувати. Отже мусить повірити, що це правда“.

Гідучи за такою наукою, „Краєва Рада Американсько-Советської Приязни“ розіслала щойно до визначних людей з бизнесового, політичного, літературного та журналістичного світу відбитку советської конституції, як „небувало документу в історії людства“ з тим додатком, що це „найбільша благодать для теперішньої генерації“. Відбитку розіслано з метою, щоб досягнути „найбільше співдінання між американським та советським народом“. При цій нагоді згадана рада просить жертв на дальше розповсюдження друком советської конституції.

Однак найшлися письменники, що не закривають правди про вартість советської конституції. До них належить теж і Томас Вудлак. Він висловлює думку у Вол Стріт Джорнал, що рада не повинна жадати жертв на розповсюдження друком конституції, а дати наперед людям спромуговисловити свою думку про вартість цього документу. А вже після того читач може самий вирішити, чи дати дар на таку ціль, чи ні. Потім присутня автор до розбору советської конституції й каже:

„Формою російська держава е федерацією автономних республік, яких є 16. Одна рівноправна з другою, кожна однаково зорганізована. Єдина „незвичайна“ новість же та, що кожна республіка може виступити із Советського Союзу Соціалістичних Республік. Джерелом всієї громадянської

тільки причинами, що його викликали, але й способами, як яких воно до цього вжило. Кидається тут в очі передусім те, що команда не накидає воякам ніяких поглядів на справи, а тільки дає їм нагоду обговорювати справи самовільно й на основі вільної дискусії приходити до такого висновку, який промовляє до розуму даної одиниці. Цей спосіб певно відрізняється різко від практичної тоталітарних держав. Це спосіб, наскрізь демократичний.

гійну пропаганду. А в часі існування саме цієї конституції церкві заборонено було всяке право на існування, хоч конституція була „ратифікована“ ще в 1941 р.

„Отже вже з цього самого ясно, що конституція не гарантує ніякої „свободи релігії“ так, як ми розуміємо цю свободу в Америці. В конституції нема ані слова про те, як вона гарантує громадянські права людини. Вона хіба вимагає від громадянства обовязків для держави, але не дає цьому громадянство ніякої гарантії, як він може домогатися свого права від держави. Отже це зразок тоталітарної конституції. Тут не шкодить відмітити, що й наша американська конституція не булаб такою яка вона є, колиб не було наперед Деклярації Незалежності, як вступу до конституції.“

Хоч Найвищий Суд два рази остерігав, що Деклярація Незалежності не належить до конституції, але зате теж признав, що Деклярація творить духа конституції. Тому все треба читати конституцію в звязку з Деклярацією.

„А не вказує, що не вистарчає переглянути советську конституцію, але треба її перечитати з застановою. Отже само кольтуртування советської конституції не коначе значить тесаме, що її читання, а читання ще не значить розуміння правди про советську конституцію“ кінчить Вудлак.

ЛЮТЕНАНТ ПОЛ Е. КОКЛИН відзначився в Італії тим, що літаючи своїм літаком понад італійські лінії, заставив огнем з машинного кріса похованих у бових ровах італійських вояків вийти з ровів і піддатися. Він завів потім літаком цих 150 італійців з піднесеніми руками до американського табору. Підчас цієї операції вояки, що обслуговували машинний кріс, кріс осікся. Тоді Коклин казав воякови не зрадитися з цим італійцем і вояк вдав пальбу з машинного кріса скорими вистрілами з автоматичного револьвера.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

Advertisement for Ivan Franko's story 'Borislav Smiet'sya' (Boris Slav Smiet'sya).

І він постановив собі будь-що-будь виступити зі своєю гадкою на найближчій збірці побратимів і упертися цілою силою, щоби побратимство Андруса Басараба спровадити з небезпечної стежки — ненависті і пімсти, котра натепер, при їх малосильності, могла тільки кожному пошкодити, а не могла нікому допомогти, а повернути увагу й силу побратимства на таку ширшу і спокійнішу та, як здавалося Бенедьові, разом з тим і кориснішу роботу.

він позирав довкола і все мимоволі держав в темній куті близько порога. В цілім товаристві якось менше було руху, менше гамору, ніж звичайно. Всіх немов щось давало, хоч ніхто й не признавався до того. Всі чули, що, хоча чи нехотя, вони наближаються до якоїсь важної події, в котрій прийде їм виступити одверто й сильно. Недавній випадок з убійством касієра був — усі почували це — передвісником нового звороту в діях Борислава. Але який це мав бути зворот, що за нові події наближалися і як їм стати супроти них, цього вони побратими не знали, хоч кожний надіявся, що цей же на спільній нараді подекуди все те проясниться. Не диво, отже, що нинішні сходи зачалися понуро, важкою, очікуваною мовчанкою, що побратими йшли всі в повнім числі і ще навіть перед звичайним часом: кожний знав, що супроти чимраз тяжчого життя в Бориславі, супроти день-у-день більшоючюї нужди та напливу незнайомих, шукаючих праці рук мусить щось зро-

битися, — але що й якими силами, цього ніхто не вмів собі сам вяснити, і цього тільки вяснення кожний ждав від спільної ради.

Один тільки Андрус Басараб немов не почував нічого надзвичайного. Він засів на своїй місці коло стола під вікном і окинув оком товариство.

— Ну, всі зібрані, — сказав він, — можемо зачати своє ладок з убійством касієра був — усі почували це — передвісником нового звороту в діях Борислава. Але який це мав бути зворот, що за нові події наближалися і як їм стати супроти них, цього вони побратими не знали, хоч кожний надіявся, що цей же на спільній нараді подекуди все те проясниться. Не диво, отже, що нинішні сходи зачалися понуро, важкою, очікуваною мовчанкою, що побратими йшли всі в повнім числі і ще навіть перед звичайним часом: кожний знав, що супроти чимраз тяжчого життя в Бориславі, супроти день-у-день більшоючюї нужди та напливу незнайомих, шукаючих праці рук мусить щось зро-

— Ну, а щож такого? — спитав Андрус і знов зирнув по всіх побратимах. Він побачив, що ті сиділи або стояли з похнюпленими лицами і не дивилися на Стасюру, а тільки немов готовилися слухати його бесіди. Андрус покмітив, що вони змовилися.

— То, побратиме Андрусю, — говорив сміливо старий рипник, — що пора би нам найти собі яку іншу, ліпшу роботу, аніж те карбування. Щож то ми, діти, чи що? У побратима Держача цілї вязанки поккарбованих палиць, а яка з них користь? Кому що помогло те карбування?

Андрус зачудованими очима дивився на старого. Справді, в такий спосіб ніхто ще тут не говорив, і йому самому в голові повернулося питання: „Та й справді, до чого здалося карбування?“ Але що на таке питання він зразу не наловив достаточної відповіді, то й рішиться стояти далі на своїх, щоби викликати ближчі вяснення.

як же ти тими палицями будуватися? Як мститися, то я гадаю, що треба іншого способу, а не тратити дармо час на дитячий забавці. Як мститися, то треба сили, а з тих палиць тобі, певно, сили не приросте.

— Так, — відповів Андрусю, — алеж ми хотіли, як прийде пора, зробити правдивий суд над своїми кривдниками, щоби мати чисту совість.

— Пуста наша робота, — сказав на те Стасюра. — Чисту совість ми й тепер можемо мати, бо кожний чуже ажно надто добре, скільки і що і як терпить. А щоби помститися, щоби зарадити ляху, треба, крім чистої совісті, ще й сили, а в нас що за сила?

— Так, так, — загалу до вкола побратими, — що в нас за сила? Хоч би у нас було й три вози накарбованих палиць, то це нам не додасть на три пяді більше сили!

— Га, а відкиж нам сили взяти? — спитав Андрусю.

— Треба припускати більше людей до свого побратимства, треба громадити всіх до купи, — вказав всім одну ціль, — відозвався Бенедьо.

Всі зирнули на нього якось недовіриливо й боязко, тільки один Стасюра притакнув радісно:

— І я так кажу, і я так кажу! — А леж бійтеся Бога, побратими, чи ви подумали, що з того вийде? Перший-ліпший заволока видасть нас, прискаржить у місті, і нас усіх повяжуть і засадять до Самбора, як розбійників! — сказав Андрусю.

вказати всім одну ціль, — відозвався Бенедьо.

Всі зирнули на нього якось недовіриливо й боязко, тільки один Стасюра притакнув радісно:

— І я так кажу, і я так кажу!

— А леж бійтеся Бога, побратими, чи ви подумали, що з того вийде? Перший-ліпший заволока видасть нас, прискаржить у місті, і нас усіх повяжуть і засадять до Самбора, як розбійників! — сказав Андрусю.

Морозом перейняли ті слова побратимів, і всі вони неспокійно й цікаво позирали на Бенедя, мов очікуючи, що він на те скаже.

— Може то й правда, — сказав Бенедьо, — але як правда, то що це значить? Значить, що з такими цілями, з якими ви досі носилися, не можна показуватися між людей. Що, хочаби згромадити їх до купи, треба їм показати не саму пімсту, бо пімстою ніхто ситий не буде, але треба їм показати якусь користь, якусь поміч, якусь поліпшення!

(Дальше буде).

Діяльність Червоного Хреста за морем постійно зростає

Леонардо Тіколі, незважаючи на американське громадянство — народився в Шікаго 23 роки тому — був вояком італійської армії. Після перемиря залишив армію, як і багато інших італійців. Ставши цивільною особою, він в першу чергу звернувся до директора відділу Американського Червоного Хреста, що знаходився недалеко від його дому, в Сицилії, аби розвідати про свого брата, Филипа. Яких два роки тому він мав вістку, що брат служив в американській армії. На щастя Леонард знав в якій саме частині служив його брат. Маючи ці відомості, директор відділу Американського Червоного Хреста, не гаючи часу, скомунікував з іншим відповідним відділом. Дістав звідти відповідь, що Филип здоровий, хоч перейшов цілу Сицилійську кампанію. Почувши вперше цю вістку, Леонардо з радості заплакав. Потім засміявся та побіг до дому, аби сповістити родичам добру новину.

Цей приклад вказує на ту працю, що її виконує Червоний Хрест при американській армії. Скрізь, де розкидані на сьогодні американські війська, Червоний Хрест організував клуби для вояків і моряків. На нині їх нараховують

291, знаходяться вони по всьому світі, від Ісландії до Аляски. Вояки, що мають відпустку, мають змогу добре виспатись, поїсти та розважитись. Але крім сталих клубів Червоний Хрест влаштував рухомі клуби для вояків. Ці рухомі клуби виїзять до далеких летунських станцій та до фронтних ліній, везуть борщом печиво, каву, цигарки та часом навіть морожене. Деякі рухомі клуби мають фільми і прилади до висвітлювання їх, фонографи, книжки та різні інші предмети для розваги.

Помимо того представники Червоного Хреста старанно обслуговувати персональні потреби і справи вояків та моряків, де тільки є можливість. Спеціально вишколений персонал Червоного Хреста помагає в уділенні медичної допомоги. Вони відвідують ранених та видужуючих, влаштовують для них розваги, пишуть від них листи до дому, чи навіть ходять з їх доручення щось купити.

На нині, поза Злученими Державами, коло 700 робітників Червоного Хреста, спеціально вишколених, працюють серед наших збройних частин. Фактично всі вони мають за собою довгу практику в Злучених Державах.

що попаде йому вся риба широкої й глибокої ріки — так і ви там із своїми годинниками й календарями. Накреслили якісь штучні міри часу, й думаєте, що всі мудрі поїли, й тому то чудно вам, що людина може запертись на 8 місяців зимових у хаті. Та нам це представляється зовсім інакше.

У нас є інші, натуральні міри часу. Як Бог дав вік нашій землі, так дав їй також природні міри часу, а то добу, місяць і наш рік. І цими мірами ми міримо собі час. Нема ніяких секунд, мінут, годин, тижнів, десятиліть ні століть, — а є тільки день, місяць і рік, відповідно до рухів, які виконує наша земля й її товариш місяць. Держачись тих природних мір часу, забуваємо й сміємося, як згадаємо, що люди десь визначають що ось саме тепер є наприклад двадцять століття, рік такий то, неділя чи понеділок, година, мінута ця чи та. Це все людська видумка. Певне лише те, що тепер є ніч, повня, й зима. Пройде ніч, буде день, пройде повня, буде ніч, пройде зима, наступить літо.

Маючи такі природні міри часу, можемо преспокойно сидіти собі в заперті в хаті при печі, ваших 8 місяців. Час для нас ні довгий ні короткий, й можна собі співати нашу народню пісню:

Пливуть мої дні за днями,
А літошка за літами,
Й сілком не денеруватись ані не нудитись, нічого не бажати,
ані за нічим не тужити, бо звисно, що кожна система має також свій час.

Ось за цю природною мірою часу живу я тут й другі мої знайомі. Так живуть тутешні мешканці, так живе ведмідь у барлозі, й риба під льодом, і сосна й ріка й скреля.

Так доходить до нас і вісті від вас та із світу, правильно при повні й нові місяці, якщо не перешкодить тому на які дві півночі весною й осінню — розпутиця. Ти може не знаєш, що таке розпутиця, отже я Тобі це вясню.

Ви там люди повідумували собі й побудували різні засоби комунікаційні — якісь стежки, гостинці, задзвінці, телефони, телеграфи й т. д. Одначе все це тільки людські видумки. Природною дорогою на суші все була й є — ріка. Якщо нема на ній льоду, так ідуть по ній лодками, а як стане лід, так можна їхати по ній кіньми і йти пішки. Ти знаєш, що як весною рушуть крига, то по ріці не можна ані пройти, ані переїхати, ні переїхати. Але Ти не знаєш, що крига може йти і в осені. Одначе воно так є тут. Крига йде тут весною й осінню яких дві півночі, й природно, що тоді ані людина ні звір не важиться пуститись на ріку, бо утоне. Оце є час розпутиці.

Розуміється, що вчасі розпутиці й почта не курсує. Та ми вже привикли й до цього, й сидимо тут без найменшої вістки із світу. Зрештою

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СЛОВАН, ПА.

3 праці відділу Самостійного Золотого Хреста.

Від коли наша країна знайшла у війні, то з того часу наша громадська робота є присвячувана таким цілям, які до війни зовсім не були актуальні. Бо війна витворює зовсім інші потреби, та ставит до своїх громадян зовсім інші вимоги, як це діється в мирних часах. І наше українське жіноцтво пристосувало свою працю до цих воєнних вимог. От возьму під увагу нашу громаду. Хоч ця громада-невеличка і хоч наших у-

країнських родин є в ній дуже мало, то все таки ми потрафили об'єднати 35 жінок у відділі 65 Самостійного Золотого Хреста, які працюють тепер для воєнних потреб Америки. В нас еміграція досить стара, так що у відділі знаходяться в більшому числі роджені тут та замужні вже жінки.

Зачас існування нашого відділу, а zorganizувала його пані Ольга Ключанович 15. січня 1942 року, ми передали вже на Ю.С.О. \$93.60, на Червоний Хрест \$91.85, на інші цілі \$75.64. Отже разом \$261.09.

За цей час члениці нашого

Члениці 655 відділу Самостійного Золотого Хреста. Ця знімка була поміщена в місцевій газеті BURGETTSTOWN ENTERPRISE з нагоди їх участі в поході на MEMORIAL DAY цього року. Газета з цієї нагоди подає, що це є одна з провідних активних жіночих груп в воєнній праці в Словані, Па.

ДОБРЕ СКАЧЕ. — Полковник Сергій Оболенський, бувший російський князь, що повів чотирьох офіцерів і вояків при зіскоку скоропадами на Сардинію, аби навязати зв'язки між італійцями, що воюють проти німців. Він зрікся був свого князівського титулу, аби стати американським громадянином. Коли його не прийняли до війська на офіцера, він вступив до армії простим і дослужився теперішньої ранги як парашутист.

ПОВІТРЯНИЙ БІЙ НАД ВЕВАКОМ

Аліантська Головна Квартира на Південно-Західному Пацифіку доносить, що чотири американські боеві літаки системи „Тандерболт“ звели над Веваком, на Новій Гвінеї, бій з 32 японськими боевими літаками й збили з них 8, а може й 10.

З Індії доносять, що японські бомбовики налетіли на місто Мадрас, головний порт східної Індії, та скинули на нього бомби.

10% SAVED NOW OR 100% TAKEN BY THE AXIS LATER!

BUY WAR BONDS

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ І РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ“

Для справного і скорого поладжування листування, в справах, що відносяться до редакції і адміністрації, просимо всіх читачів адресувати всі листи на імя „Свободи“. Адресовані листи на імя котрого-небудь редактора, чи управителя, спричиняють не потрібну проволочку в подагодженню справ.

П. Н., Нью Йорк, Н. Й. — Прислани і заадресовані листи до д-ра Л. Мишуги будуть йому доручені, при чому повідомляємо, що він захорів і є тепер на лікуванні.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

НА ЗАСЛАННІ НА СИБІРІ

(Лист засланця українця з Галичини до товариша в Америці з 1916. року)

Подаємо отсе нашим читачам із „старих паперів“ дуже цікавого листа сперед 27 років.

Пашутіно, 27. листопаду 1916. Дорогий Товаришу!

В моменті як це пишу, бачу на твоім лиці добре мені відомі і знайомі усмішки, бо певно собі думаєш: Гало, носив вовк — понесли й вовка; покарав Бог мудреця, що таскав людьми на всі сторони світу, а сам жив у коханій Галичині; добре йому так і т. і. Ти певне собі таке подумаєш і тихе задоволення заблїсне у твоїх очах, що дивляться на свободну землю Френкліна, й не довелось їм бачити широку без краю білу сибірську тайгу (густі непроглядні шпилькові ліси на багнистих землях Сибірі).

Та не думай собі зле про Сибір. Вона теж має свої спеціальні роскішні чари, яких нема ніде в широкому світі.

От наприклад декому можуть видаватися страшними сибірські морози, як почує, що вони тут доходить до 70° Цельсія нижче зєра. Міра температури за Цельзієм є релятивна й цілком довільна, бо властиво визначає тільки явище природи — точку замерзання й кипіння води. В суті речі, коли міряти температуру від зєра, так вона на Сибірі може найрізноманітніша у сві-

ті, бо доходить до 203° у зимі й до 313° у літі. Правда, замерзає тут вода, замерзає пара водна в повітрі, замерзає ртуть, але не замерзає повітря. Отже є умовина, де можуть відліхати птаці й звірі, дятлохтони (тубильці), й ми. Живуть тут, між іншим, навіть при морозі на 70° наш горобець і сорока, лис і заяць. Живуть і працюють і радіють люди, живемо й ми, бо ми акліматизувалися. Зимно зносимо розмірно навіть легше як тутешні люди, особливо коли тепло одягнемось, як є у що.

Бог, що у своїй премудрості упірів відповідно горобця, не забуває й за нас, й досі ще тут ніхто з наших не замерз. Не дивуйся, як Тобі скажу, що другу зиму сибірську переходжу в цілком звичайнім, легкім європейським раглані (ковті). О, зима я не боюсь як сиджу в хаті при печі.

Не розумієш може, як можна сидіти вісім місяців зимових у заперті, в хаті. А не зрозумієш тому, що Ти людина не натуральна, й міряєш час годинником і календарем. Які чудні ті люди з годинниками й календарями! Як рибалка на рибку сіті з більшими й меншими очками, думає він,

УКРАЇНЦІ ХОТІЛИ ВБИТИ АЛЬФРЕДА РОЗЕНБЕРГА.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Шведська преса надрукувала вістку, що українці зробили замах на життя Альфреда Розенберга. Замах, пишуть, не вдався і багато людей арештовано. Новинка не говорить, де роблено замах; каже, це було підчас парадів штурмових дивізій.

Кажуть, що українські партизани вже давно мали охоту згладити Розенберга зо світа, але він ховався, тримав біля себе великий відділ поліції й не виходив нігде без поліційної скорони. Шведська преса пише, що Розенберг є легко ранений і лежить в шпиталі.

ПРОФ. В. КУБІЙОВИЧ НА АВДІЕНЦІЇ У ФРАНКА.

ЦРІХ, Швайцарія, (ОНА). — Німешька преса доносить, що відомий український діяч, проф. В. Кубійович, був прийнятий Франком на авдієнцію. Німці уважають професора Кубійовича своїм довіремим чоловіком і радяться з ним, як і що в Галичині робити. Газети пишуть, що проф. Кубійович конферував з Франком в справі опіки над українським населенням в Генерал-Губернаторстві.

Генерал-губернатор говорив з Кубійовичем про справу українцівці Любельського воєводства і казав поредати українцям признання за примірне сповновання обовязків. На відході Франк обіцяв проф. Кубійовичеві, що українці дістануть від держави більшу суму грошей на свої громадські цілі.

Берлінська радіовисильня передала вчора новинку про відносини в Польщі в якій промовець старався викликати вражіння, що українське й польське населення співпрацює з окупаційною німецькою владою і не має нічого проти окупації. Бесідник прочитав комунікат державної німецької новинарської агенції про отворення хліборобського ярмарку в Домбні, і сказав, що генерал-губернатор Ганс Франк виголосив промову в якій похвалив польських державних урядовців за те, що добре виконують свої обовязки.

все одно, чоловік дізнається про це пізніше. Новин тут нема.

Я міг би Тобі ще багато дещого написати про різницю моїх мір і поглядів від Твоїх, але гадаю, що й цього доволі.

Щиро поздоровляю

Іван Івашко
Адреса: Росія, Сибір, Єнісейська губернія й уїзд, почта Богучани, село Пашутіно.

Р. S. Після революції в Росії Іван Івашко вернувся до Львова, де далі провадив Українське Іміграційне Бюро.

редтим, нім її програє, то партизанська ідея саботажувати воєнні змагання держав Осі, могла мати на Мадярщині підхожий ґрунт.

Мадярський уряд знає проти-воєнні настрої свого населення в притикаючих до Югославії районах і, щоби запобігти поширюванню там партизанського руху, уряд проголосив там воєнний стан. Не вільно виходити вночі на вулицю, не вільно відбувати громадських зібрань, і не можна згадувати про війну. Уряд подвоїв там жандармерію і дав їй право арештувати кожного підозрюемого чоловіка. Як хто покажеться вночі на вулицю, то жандармерія має право його арештувати і питати чи має дозвіл. Як нема, то його негайно ведуть на воєнний суд.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОВУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

НЕАПОЛЬ ПО ВІДСТУПЛЕННЮ НАШТІВ. — Так представлялися кораблі держав Осі та причали й портови магазини в Неаполі по відступленню німців. Видно, знищили все, що могло придатися Аліантам.

Повідомляємо, що адреса Централі Союзу Українок Америки є: **UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, Inc., 866 NORTH 7th STREET, PHILADELPHIA, PA.** Відділи США звольте посилати перелиску і гроші на подану адресу. ГОЛОВНА УПРАВА США.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Юра Шкрумелк: ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЄМІ, Вертеп для хати і сцени. З додатком дитячого Вертепу „Божі Пастушки“. 20 ц.

Роман Леонтович: СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА НІЧ. Сценічна картина в двох відслонах, 10 осіб. Ціна 15 ц.

ТРИ СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКІ ВИСТАВИ: 1) Богдан Заклинський: Св. Миколай межі школярами, в одній дії, 11 осіб і школяри та школярки. 2) Роман Леонтович: Свято-Миколаївська ніч, в двох діях, 10 осіб. 3) Петро Мерчук: Поміч Св. Миколая, в двох діях, 6 осіб. Ціна 35 ц.

ДИТЯЧІ СЦЕНІЧНІ КАРТИНИ НА СВ. МИКОЛАЯ

Ф. Кокоський: В НІЧ ПІД СВ. МИКОЛАЯ, в 1 дії, 6 осіб — 10 ц.

В. Хронович: ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ, 3 особи — 10 ц.

А. Лотоцький: В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ, 3 картини, 18 осіб — 25 ц.

М. Шугаєвський: РІЗДВЯНА КАЗКА, дві картини, з партитур. 20 ц.

І. Габрусевич: УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП, з партитурою, 6 осіб і пастушки — 15 ц.

Я. Вільшенко: З КОЛЯДОЮ, Вертеп для школярів, 10 осіб і гурт — 15 ц.

І. Блажевичева: ВЕРТЕП, різдвяна картина, 13 осіб — 20 ц.

А. Поліський: ВЕЧІР СВ. МИКОЛАЯ, одна дія, 9 осіб — 10 ц.

М. Курцеба: СВЯТА ГОСТИНА, дві відслони, 13 осіб — 20 ц.

Окрема партитур — 40 ц.

Р. Заводович: НА ДВОРІ ЦАРЯ ГОРОХА. Драматизована казка-права в двох відслонах з прологом і епілогом, 6 осіб і гурт — 20 ц.

Замовлення з належитістю слати до:

„С В О Б О Д А“

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ВІД 10:30 ДО 11 ВЕЧЕРОМ
КОЖНОЇ СУБОТИ
КОЖ
30 СТАЙ
W.B.N.X.
 1380 KL.
В НЬО ЙОРКУ
 СЛУХАЙТЕ УКРАЇНСЬКОЇ РАДІОВОЇ ПРОГРАМИ.
 Перша програма буде дана
В СУБОТУ ВВЕЧІР, 16. ЖОВТНЯ 1943.
 В СУБОТУ 8:15 Управитель РОДІОН СЛІПІЙ.

Олександр Неверов.

Миколкова Ватага

Шанку набакир, ноги криво, в устах папіроска. Чотирьох опришків має під своїм приказом. Наймолодшому, Володкові, є вісім літ, йому, найстаршому, дванадцять. Як лише де зявляється, горобці, голуби, пєсята й коти втікають переполошені на всі боки. Птахи відлітають, а звірята втікають за літ. Небезпечна ватага! Володка напевно виключає, бо він слухає маму. А Івась, права рука отаманова, не боїться навіть чорта. Мати бере ремінь. Івась вибіжить на вулицю.

— Так!
 Івась хлопцє. Сербійко не остане в нічому позаду Івася, лише має занадто тяжкі ноги, так що при відступі не може досить скоро утікати. Сягнути до чужої кишені, забрати яблука з Харитонового саду нема над Максимка, четвертого опришка.

Поле. Лівобіч сади. Гарний день пізнього літа, з лискувич лавутинням у повітрі. Вітром відломаний будяк котиться, на хвилючку зупиняється, потім нахилиється, знову покотиться та знову лежить. На церкві вліскується хрест. Лагідний звук дзвона ледви чути. Вдалі видно Волгу, як вється зеленою стяжкою, наче синаве скло. Чути гукіт кораблів.

Ватага відпочиває півколом на землі. Поєски розшипили, ковпирі сорочок порозпинали. Максимко схопив пізнього коника - стрибунця з довгими, зеленими ногами. Обриває йому помало крильця. Окалічений коник-стрибунець на долоні вже навіть не ворухнєся. Максим пробив йому плечі довгою, сухою травиною.

— Дуже добрі яблука!
 Івась котиться наче куля. За ним зашпуючись біжить Сергій. Добре запаслися. Напхали собі підперізани сорочки яблуками, так, що подобають на мішки. Володка шкутильгає. Задничина вибита пашище вогнем.
 — Що ти дістав?
 — То не болить.
 Витягає з кишені два яблука.

— Ось яблука.
 — Дайте йому за це закурити.
 Івась втягає дим і подає па-

— Ходимо до Дому Советів.
 — Не оплатиться.
 — Вчора там убили одного червоноармієця.
 Микольцьо приказує: Як Харитон побачить нас, то не втікайте всі одною гурмою.
 — Перелізьмо всі.
 — Я тут лишусь на варті. Не відійно було противитися. Харитонів собака забрехав біля хати. Харитон вистріляв зі сїней. Небаром обіходитиме також вечірня вартя. Треба поспішатися. Ідуть. Два вліво, два вправо. Над садом сходить місяць. Наче велитєський хвіст простягається тїнь берези. Чи птах ворухнєся між галуззям, чи то Володка ве серце хоче злетіти вгору? Володка й не віддихає. Все тіло свербить його, ноги трясуться. Кожне дерево пригадує йому грізно Харитона. Яблука піднесла галуззє вгору, яблука на нїй, що не зрахувати! Максимцьо вхопився гілячки. Сполохана яблука шєлєстєть, галузкє трїскають, яблука падають на землю.

— Прокляті злодоги! Харитон! Підковані чоботи тупотять. Вуса колихаються у повітрі. Галуззє ломиться, сухі гілячки трїскають. Напад! Із вечірньої тишини пробивається завятий гавкіт собаки, що грозить вишкїрєннєми зубами. Володка втратив рівновагу. Ноги несуть його наче крила.

Харитон валить за ним. Довгий його прут досягає Володка.
 — А маеш! А маеш!
 Максимцьо лєдащо. Виринає по другому боці в місячному сяїві та кусає смачно яблуко. Всі кишені має повно яблука.
 — Дуже добрі яблука!
 Івась котиться наче куля. За ним зашпуючись біжить Сергій. Добре запаслися. Напхали собі підперізани сорочки яблуками, так, що подобають на мішки. Володка шкутильгає. Задничина вибита пашище вогнем.
 — Що ти дістав?
 — То не болить.
 Витягає з кишені два яблука.

— Ось яблука.
 — Дайте йому за це закурити.
 Івась втягає дим і подає па-

— Ходимо до Дому Советів.
 — Не оплатиться.
 — Вчора там убили одного червоноармієця.
 Микольцьо приказує: Як Харитон побачить нас, то не втікайте всі одною гурмою.
 — Перелізьмо всі.
 — Я тут лишусь на варті. Не відійно було противитися. Харитонів собака забрехав біля хати. Харитон вистріляв зі сїней. Небаром обіходитиме також вечірня вартя. Треба поспішатися. Ідуть. Два вліво, два вправо. Над садом сходить місяць. Наче велитєський хвіст простягається тїнь берези. Чи птах ворухнєся між галуззям, чи то Володка ве серце хоче злетіти вгору? Володка й не віддихає. Все тіло свербить його, ноги трясуться. Кожне дерево пригадує йому грізно Харитона. Яблука піднесла галуззє вгору, яблука на нїй, що не зрахувати! Максимцьо вхопився гілячки. Сполохана яблука шєлєстєть, галузкє трїскають, яблука падають на землю.

Харитон валить за ним. Довгий його прут досягає Володка.
 — А маеш! А маеш!
 Максимцьо лєдащо. Виринає по другому боці в місячному сяїві та кусає смачно яблуко. Всі кишені має повно яблука.
 — Дуже добрі яблука!
 Івась котиться наче куля. За ним зашпуючись біжить Сергій. Добре запаслися. Напхали собі підперізани сорочки яблуками, так, що подобають на мішки. Володка шкутильгає. Задничина вибита пашище вогнем.
 — Що ти дістав?
 — То не болить.
 Витягає з кишені два яблука.

— Ось яблука.
 — Дайте йому за це закурити.
 Івась втягає дим і подає па-

піроску Максимцєві. Максимцьо потягнув раз і подає Сергєїві. Тепєр чєрга на Володка. Навіть не вистарчає товаришам. Усі люди випускають дим носом наче двома коминами. А йому лишається дим у горлі. Володкові здається, що вдунуться. Така баба! Микольцьо курить цілу папіроску сам один, спльовує досвідчено аж на три аршини (метри) далеко. Микольцьо розповїдає:

— Минулого року я разом із Дупєлом відкрутив у суботинській дачі (вілі) дванадцять клямок від дверей. То було грошей!

— Ти програв їх.
 — До чорта, всі!
 — Було тобі їх жаль.
 — Якто? Мені ніколи нічого не жаль. Як собі поховаємо яблука, підемо красти дрова на Волзі.

— Я також піді!
 — Може думаєш, що я не піді? — питається Володка. Та серце йому при цьому підскакує наче горобець.

Місяць зиркає жовтим світлом. Дахи перелазять один одного. А над усіми знімається церковна вежа. Ідуть попри трамваєві шини, окутані темрявою. Як зашелестить трава, дріжать трохи. Ноги їм плентаються із тїнями колів. Правобіч наче колихаються білі літні дачі. Лівобіч на полях страшать солом'яні буди своїми чорними, позіхаючими пащами.

Волга. Човни плавають, плєскають при березі. Білі сорочки надуюються наче балони. Хлопці вганяють понад беріг. Кораблик мляске мокрим ротом і випускає з комина чорний дим. Волчє пороми з кїньми, мужиками та жінками.

— Тєго, що ви привезли?
 — Вважай, щобиш пропав!
 — Марійко, хусточка визрає тобі з кишені. Вкрадуть тобі його!
 — Татуно, де гроші?
 Миколка вважає на жінку, що сидить на землі та рахує гроші в порядку.
 — Що так дивнись?
 — Я довго не бачив тебе.
 — Дай йому по зубам!

На однім возі сидить хлопець, шанку затиснув глибоко на очі. Микольцьо поцілєв його каменем. Та хлопець мовчить. Тоді Микольцьо приступає смїливо ближче. Сільський хлопець схопив батїг.

— Ти що зробив?
 За ним приходить мужик. Ударив Микольця по голові.
 — Даруйте, дядьку, а то завіщо?

З другого боку кинувся на мужика Максимцьо. Івась і Сергій поскакують йому поперед вуси. Володка дріжить із жаху й радости.
 — Бїйка!
 — Де?
 — Де?
 — Ти чого вдарив мене?
 — А ти чого вдарив його?
 — Гонить їх до чорта! — кричить інший мужик. — То хлопчиська міськи. Чоловік навіть добре не огляньється, а вже йому кишеню відріжуть!

Івась втягає дим і подає па-

ПЕРША ПОМІЧ.—Військовий капелян полк. Вільєм Кінг з Канзас Сіті, Мєзурє, задержався на хвилину в Еболі, в Італії, аби дати першу поміч малій італїянці, котра скалічила собі ногу на оскалку. Священник живив при тому свого комісового пакуночка першої помічі, який має кожний воєк.

МАДЯРСЬКІ ВЕТЕРАНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗЕМЛІ.

(ОНА). — З Будапєшту доносять до Швайцарії, що повернувші з совєтського фронту мадєрськє воєки домагаються, щоби уряд додержав своєї обіцянки і надїлив ветеранів землю. Вони кажуть, що перед відїздом на совєтський фронт, урядові представники говорили, що як воєки повернуться за війни, то на них буде чєкати по кілька мєргів уржайної землі. Але вернувшись, вони переконалися, що уряд обіцянки не додержав. Замість землі, ветеранам кажуть їти до праці в промислових заводах, або висилають їх до праці на рілі.

Товариство мадєрських ветеранів внесло до уряду проєст з домаганням, щоби він негайно постарався дістати їм землю і поміг їм осїстися на фермах, Бачучи, що з ветеранами неперелївки, уряд постановив виселити незможних румунських сєлян з Трансїльванії в промислові осередки, а їх землі віддати мадєрським воєнним ветеранам.

Осїнь. По садах пустка, на дворі скучно. Боднар кидає бистро очима наче шулка (яструб). Якеж можна щонебудь украсти? На сходах сидить кітка бабусі Пивоварихи. Не дивиться. Вуха нащурє. Чи мав би зі скуки добре вдарити її? Засягнув її каменем. Кітка покотилася зі сходов і шкробає далі лабками до дверей. Пивовариха вибігла надвір:

— Прокляті опришки! Чого мучиш кітку?
 — А ти бачила щось?
 — На кожному кроці переслідуєш її!
 — Може я бив її?
 Боднар із сусідньої світлички кричить:
 — Хто мені вкрав долото? А чорт би вас усіх забрав!
 (Кїнець буде).

ПІДПІРАЙТЕ БІЗНЕСМЕНІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДУ“, А ТИМСАМІМ ПІДПІРАЄТЕ „СВОБОДУ“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕРІК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбуваються в неділю, 17. жовтня, в год. 2. пополудн. в локалі У. Н. Союзу, 237 Гопл Еве. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Пєтро Головачук, секр.

СТЕМФОРД, КОННІ. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбуваються в неділю, 17. жовтня, в годінї 5. пополудн. в церковній галї на Грінвіч Еве. Просимо всіх членів і членіць, місцевих і поза-місцевих, прийти точно на час, бо буде важна справа, котру кїнець маємо вирішити на користь Братства і членів-жовірів, що служать в нашій амерїканській армії. — В. Карїй, прєдс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбуваються в неділю, 17. жовтня, в годінї 12:30, в значимий місяць. Уряд просить членів явитися на збори, бо є деякі справи до полагодження. Ті члені, що не платять до братської каси, не повинні догвувати, бо нема грошей за них платити. — За уряд: Ю. Загвоцький, прєдс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ІОНКЕРС, Н. П. — Тов. Подїльськє Січ, від. 8, повідомляє, що на-звичайні збори відбуваються в неділю, 17. жовтня, в год. 2. пополудн. в локалі У. Н. Союзу, 13 Ванінгтон уз. Просимо членів прийти і заплатити свої вклатки. — В. Комар, пр.; В. Манзієй, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Дїви Марії, від. 112, буде мати збори в неділю, 17. жовтня, в галї парохїяльній, зараз по Св. Божїй. Просимо всіх членіць прийти на збори, бо маємо дуже важну справу до полагодження. — За уряд: Марія Лєска, прєдс.; Катєрина Габрївська, фін. секр.; Параня Рїзун, кас.; Домїтїйка Романович, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. П. — Бр. св. Фосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 17. жовтня, в годінї 2. пополудн. точно, в галї парохїяльній. Приявність всіх членів є konieczна, бо є важні справи до вирішення. Довуючі члені мають прийти на збори і вирішити свій довг, бо інакше будуть суєпендовані. Старається привідувати нових членів до Бр. і до У. Н. Союзу, за що отримаєть нагороду. — М. Яцула, прєдс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, виповнити оцей блякет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.

Імя й прїзвище _____ Ч. від. _____
 Стара адреса _____
 Нова адреса _____

Д-Р С. ЧЕРНОВ
 • Гострі в хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
 • Аналіз крові для подуржого спідоства.
 • Геморойді й желакї лікуєтьє без операції.
 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
 GRamercy 7-7697
 Офісові години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11 до 1:30.
 Жінка-доктор до обслуги.
 X & Флюорскоп.—Екзамїнація \$2.00

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
 ІВІЩЕ ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
 432 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
 Phone: Perth Amboy 4-4846

МИРОН ЛИТВИН І СИН
 УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
 Обслуга щира і чесна
 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.
 Phone: ESsex 3-5347

ІВАН ВУЧКО
 УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
 Заряджує погребам по-шиї так низькї як \$150.
 ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
 Licensed Undertaker & Embalmer
 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.
 Refined funerals as low as \$150.
 Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІУ І ОКОЛИЦІ

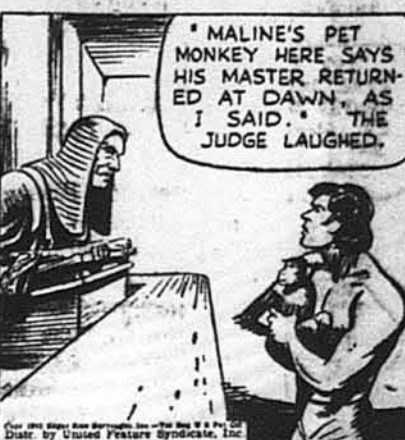

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
 cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
 Tel. Market 1320.
 ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
 УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК
 Занимаєсь похоронним в БРОУК, БРОУКЛІН, НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
 Tel.: ORchard 4-2568
 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
 Tel.: MEtrose 6-6877

Тепер малпа почала відзискувати притомність. Тарзан заговорив з нею, а потім сказав до судді:

„Люба малпа Малїна каже, що її пан вернувся додів при сході сонця, зовсім як я казав“. Суддя засміявся.

„Чи ти думаєш, що суд можє прийняти як свідчення твій переклад незрозумілої балачки малпи?“

Потім він покликєв Малїна: „Забери дїх божевільних людей назад до джунглїв, де вони належать, під ескортоєм“. Пїєр Малїн був дуже радий: Тарзан був у його руках.

ТАРЗАН, ч. 852. Дивний свідок.